

ВІДГУК

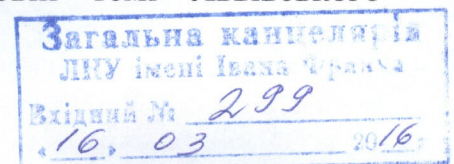
офіційного опонента про дисертацію ЄРЧЕНКА Олега Владиславовича “Структурно-композиційні та лінгвокогнітивні принципи наукової медичної статті та анотації (на матеріалі американської англомовної журнальної періодики (1992 – 2001 рр.)” на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.04 – германські мови (Львів, 2016).

Дисертаційна праця Єрченка Олега Владиславовича “Структурно-композиційні та лінгвокогнітивні принципи наукової медичної статті та анотації (на матеріалі американської англомовної журнальної періодики (1992 – 2001 рр.)” присвячена дослідженню особливостей створення наукової статті та анотації у дискурсі письмової медичної комунікації. Обрана проблематика безперечно є науково важливою у площині її спрямованості у першу чергу на опрацювання спеціалізованої медичної преси шляхом розкриття прагматико-функціональних механізмів написання наукової медичної статті і з’ясування структурно-композиційних принципів її перетворення в анотацію.

Робота О. В. Єрченка **актуальна** з огляду на потребу у розробці механізму диференційованого компресування у процесі перетворення статті в анотацію для подальшого розвитку соціальної комунікації в англомовному інформаційному просторі і загальним підйомом медичної науки та практики.

Автор чітко формулює **мету** дослідження, яка полягає у встановленні специфіки механізмів творення медичної статті та анотації як компонента її мегатексту на матеріалі англомовної журнальної періодики (1992 – 2001 рр). Досягнення мети здійснено на великому за обсягом мовному матеріалі (60 випусків американської журнальної періодики за 10 років).

За своїм об’єктом, предметом вивчення і поставленою метою робота цілком відповідає комплексним науковим темам Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (№ держреєстрації 01050007867, № держреєстрації 02010793) та науковій темі Львівського

національного університету імені Івана Франка (№ держреєстрації 01064001280).

Дисертація О. В. Єрченка відзначається **науковою новизною**, про що свідчать описані автором диференційні механізми компресії, які застосовуються для побудови і функціонування різних типів анотацій, а також розроблений авторський підхід до вивчення медичного наукового дискурсу й основних принципів написання анотацій у викладанні англійської мови для спеціальних цілей у групах студентів, аспірантів та консультаціях для лікарів.

Як методологічне підґрунтя О. В. Єрченко слушно використовує теоретичний доробок сучасної когнітивно-дискурсивної парадигми знань. Визначені **методи** дослідження у межах когнітивно-дискурсивної парадигми уможливили проведення адекватного аналізу обраного об'єкта, його сутності й встановлення принципів його функціонування в англійській журнальній періодиці. Застосування сучасних лінгвістичних методів аналізу визначає високий ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень і висновків роботи.

Результати проведеного дослідження є вагомим внеском у теоретичні напрацювання питань з проблем дискурсознавства, текстолінгвістики, прагмалінгвістики та фреймового аналізу. Важливим є інтегрований підхід до аналізу дискурсу і тексту статті та анотації з точки зору структури, семантики, стилістики та прагматики.

Основні положення й висновки дисертаційної праці О. В. Єрченка можуть знайти успішне застосування у спецкурсах з проблем дискурсивного аналізу, лінгвістики тексту, стилістики англійської мови, у викладанні англійської мови для студентів-медиків та аспірантів з метою формування у них навичок для ознайомлення зі спеціальною науковою літературою і написання наукових статей та анотацій до них.

Робота пройшла апробацію на міжнародних та національних наукових конференціях, засіданнях кафедри латинської та іноземних мов Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького і кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного

університету імені Івана Франка, що належно відображено у публікаціях автора.

Структура дисертації О. В. Єрченка представлена вступом, трьома розділами, кожен з яких завершується висновками. Загальні висновки до дисертації охоплюють основну проблематику дослідження та співвідносяться із завданнями, які були поставлені в роботі; у них чітко викладені отримані результати.

Робота оформлена відповідно до чинних стандартів. Списки опрацьованої літератури (318 позицій) та ілюстративного матеріалу доводять обґрунтованість і достовірність наукових результатів і свідчать про належну філологічну ерудицію дисертанта. У таблицях та додатках викладені практичні результати ретельного, проведеного автором дослідження.

Безперечною оригінальністю у дослідженні вирізняється застосування кінетичних понять *хід* та *крок*. “Ходи” автор відносить до функціонального аспекту структурної побудови адресантом дискурсу, а “кроки” – до формального аспекту, який на текстовому рівні репрезентовано маркованими і немаркованими анотаціями до оглядових медичних статей із використанням різних стилістичних прийомів.

Позитивне враження справляють “Загальні висновки” (с. 189–193), в яких стисло, однак глибоко і без повторень підведені основні підсумки дослідження. Однак перспективи дослідження прописані досить скромно, натомість, обраний дослідницький матеріал дозволяє вийти на різноманітні комунікативно-прагматичні обшири його аналізу, що дало б можливість оперувати категорією “мовленнєвий акт”, проаналізувавши локутивний, іллокутивний та перлокутивний його складники. Доречними і корисними з позицій розуміння загального авторського підходу виглядають “Додатки” (с. 223–267), в яких концентровано представлена сутність аналізованого в дослідженні матеріалу.

Автореферат, 7 публікацій у фахових виданнях України та 1 стаття у закордонному фаховому виданні повністю відбивають зміст теми і дають підстави вважати їх цілком достатніми для ознайомлення наукового загалу з об’єктом, методикою та результатами поданої до захисту роботи.

Отже поставлена мета і завдання в роботі розкриті в повному обсязі. Разом з тим, окремі положення в дисертації О. В. Єрченка викликають запитання або носять дискусійний характер.

1. Проблема мовної компресії не входить до низки докладно вивчених, а отже, потребує подальшого ґрунтовного дослідження. Лінгвістичну компресію (стиснення) більшість мовознавців вважають виявом дії принципу економії в мові (за А. Мартіне) з огляду на її функціональне навантаження у мові і тексті.

В дисертації спостерігаються різні тлумачення цього поняття: компресія як головний механізм перетворення наукової статті в анотацію (с. 6), як засіб, що забезпечує або не забезпечує імпліцитність інформації (с. 135), як засіб виведення на імпліцитний рівень ходу (с. 166), як основна стильова риса композиційної організації анотації (с. 187). Якої точки зору дотримується дисертант: це явище, метод чи процес (пор. наприклад, перекладацький скоропис як метод компресії тексту (Л. М. Черноватий¹) чи вторинне інформаційно насичене повідомлення у письмовій формі у порівнянні з його первинним варіантом (О. І. Панченко²)?

2. Відповідно до поставленої мети роботи дисертантом поділяється загальноприйнята в мовознавстві думка про *компресію* як головний механізм перетворення наукової статті в анотацію, де акцентується увага здебільшого на синтаксичній компресії в письмовій комунікації.

Виникають запитання: які засоби ущільнення тексту, окрім синтаксичних, на думку дисертанта, здатні підвищити інформаційну насиченість тексту? На яких мовних рівнях ці засоби будуть найбільш ефективними (графемному, лексичному, морфологічному чи синтаксичному)? Яка ж роль типографічних можливостей мови у цьому процесі?

3. Одним із завдань дослідження дисертант ставить проведення когнітивно-прагматичної характеристики медичного дискурсу у всіх виокремлених типах статей та анотацій.

¹ Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності [Текст] : підруч. для студ. вищих закл. освіти за спец. "Переклад" / Л. М. Черноватий. – Вінниця : Нова книга, 2012. – 368 с.

² Панченко Е. И. Лингвистика сжатого текста (на материале современного русского языка): дис. ... докт. филол. наук: 10.02.02 / Панченко Елена Ивановна. – Днепропетровск, 1998. – 370 с.

У зв'язку з цим потребують уточнення застосовані механізми дії компресії, які забезпечують відповідність цілям адресанта й адресата у письмовій медичній комунікації.

4. На мою думку, фреймовий аналіз медичного дискурсу у роботі представлений дещо спрощено. Дисертант цілком справедливо бере за основу тлумачення фрейму за Марвіном Мінські. Однак не зовсім вдалими видаються спроби дисертанта ототожнити фрейм із статичним явищем (с. 31), який є радше когнітивним мисленнєвим утворенням для викладу структурованої інформації (чи стереотипної ситуації) або структурою даних для її моделювання. Тож як тоді пояснити участь фрейму у побудові кроків і ходів як явищ кінетичних у досліджуваному науковому дискурсі? Які структури релевантні для верхніх рівнів фрейму і якими даними заповнюються слоти на нижчих рівнях фрейму?

5. В цілому високо оцінюючи перший розділ “Теоретичні засади дослідження англомовного американського медичного дискурсу”, який має всі ознаки теоретичного підґрунтя дисертації, все ж зазначимо, що в світлі новітніх вимог до структури дисертацій, які виконуються в Україні, варто б було методологічні засади дослідження розширити, а не зводити до окремого параграфу (підрозділ 1.6.), який займає кілька сторінок.

6. Загалом текст дисертації відзначається філологічною вправністю, однак у ньому все ж трапляються поодинокі технічні й орфографічні вади, а також стилістичні помилки. До стилістичних незграбностей роботи відносимо, зокрема, необґрунтовано обтяжливе використання окремих лексем в атрибутивному значенні, наприклад, лексеми *риторичний*: провести *риторичну* характеристику (с. 8), *риторичні* завдання (с. 54), *риторична* спрямованість адресанта (с. 56), *риторична* спрямованість статті (с. 65), *риторичне* оформлення повідомлення (с. 65), цілі *риторичної* природи (с. 76), речення *риторичного* оформлення (с. 80), *риторичні* вимоги (с. 117), *риторичні* кроки (с. 130) та ін.

Указані дискусійні моменти не знижують високої оцінки теоретичного і науково-практичного рівня дисертації О. В. Єрченка, в якій отримані нові

науково обґрунтовані результати і висновки, що мають суттєве значення для подальшого розвитку дискурсивних та лінгвокогнітивних студій у германському мовознавстві.

Усе сказане дає підстави стверджувати, що дисертація О. В. Єрченка “Структурно-композиційні та лінгвокогнітивні принципи наукової медичної статті та анотації (на матеріалі американської англомовної журнальної періодики (1992 – 2001 рр.)” є актуальним, самостійним і завершеним дослідженням. Робота повністю відповідає вимогам “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а О. В. Єрченко заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.04 – германські мови.

Офіційний опонент

кандидат філологічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської філології

Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Я. В. Бистров

